

Asia: VN /5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta

Suomen Kylät ry kiittää mahdollisuudesta lausua valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta. Keskitymme lausunrossamme paikallislähtöiseen näkökulmaan, jossa varautumista ja valmiussuunnittelua tarkastellaan erityisesti kylien, järjestöjen ja niiden vapaaehtoistoimijoiden näkökulmasta.

Muistio on kattava ja hyvin laadittu ja siinä on tunnistettu monia tarpeellisia kehittämiskohteita. Erityisen hyvänä näemme yhteistyön tarpeen tunnistamisen. Jatkotyöskentelyssä tulee kiinnittää huomiota siihen, että yhteistyö varautumisen ja kriisitilanteiden hoitamisen osalta lähtee ns. ruohonjuuritasolta saakka, sillä tällä hetkellä järjestöjen ja vapaaehtoistyön rooli ja merkitys eivät näy muistiossa. Asia mainitaan lausunossa lyhyesti, mutta siihen ei tartuta konkreettisin keinoin muistion esityksissä. ”Useissa puheenvuoroissa korostettiin käytännön kokemuksiin ja harjoitushavaintoihin viitaten tarvetta lainsäädännön avulla lisätä ja vahvistaa varautumiseen liittyvää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa niin viranomaisten välillä (ml. paikallis-, alueelliset ja keskushallinnon viranomaiset) kuin myös viranomaisten ja yksityisen sektorin sekä järjestöjen kesken.”

Viranomaistyön kannalta kylätaso voidaan nähdä turvallisuustyön ensimmäisenä yksikkönä ja se on tarpeen huomioida myös viranomaisten työtä tukevana turvallisuustoimijana, erityisesti suomalaisten arjen turvan näkökulmasta. Suomen maakunnalliset kyläyhdistykset (19 kpl), noin 4000 kylää ja niiden vapaaehtoistoimijat muodostavat merkittävän verkoston, joka tarjoaa viranomaisille tärkeää paikallistuntemusta ja -toimijuutta. Lisäksi Suomen noin 1500 kylätaloa voivat toimia varautumisessa ja kriisitilanteissa merkittävinä viranomaisten paikalliskeskuksina, joissa paikalliset toimijat pystyvät auttamaan tilannekuvan muodostamisessa sekä käytännön toiminnassa.

Miten arvioisitte voimassa olevan valmiuslain kokonaisuutta ja toimivuutta? Mitä valmiuslaissa tulisi erityisesti kehittää?

Valmiuslakiin sisältyvä valmiussuunnittelun ja -suunnitelmien vähimmäissisällön osalta on tarpeen huomioida myös kylätaso eli mennä vielä kuntatasoa syvemmälle. Haja-asutusalueiden ja niiden asukkaiden huomioiminen tulee varmistaa ottamalla mukaan paikalliset toimijat (erityisesti kyläyhdistykset ja muut järjestötoimijat). On tärkeää kiinnittää huomiota siihen, miten varmistetaan kylien ja haja-asutusalueiden asukkaiden varautuminen, mutta toisaalta myös tunnistetaan Suomen noin 4000 kylää ja niiden noin 1500 kylätaloa varautumisen verkostona.

Onko muita näkökulmia, joita edustamanne taho erityisesti toivoisi otettavan huomioon valmiuslain uudistamista koskevassa työssä?

Suomen Kylät ry suhtautuu positiivisesti muistiossa mainittuun Kuntaliiton raporttiin, jossa varautumisen tuesta puhuttaessa esitetään ratkaisuksi mm. maakunnallisia varautumisen osaamiskeskuksia, maakunnallisten valmiustoimikuntien työn jatkamista sekä häiriötilanteita koskevan tilannekuvan ylläpidon, kokoamisen ja jakamisen keskittämistä. Maakunnallisen yhteistyön lisäksi näemme olennaiseksi ulottaa työskentelyn riittävän lähelle paikallista ruohonjuuritasoa sekä eri toimijoiden yhteistyön tukemisen ja keskusteluyhteyden varmistamisen yhteisillä, kaikki varautumisen tasot huomioivilla, foorumeilla.

Varautuminen lähtee kylätason turvallisuussuunnittelusta, jota on jo tehty ja tehdään eri puolilla Suomea, erityisesti hankkeilla. Kylien turvallisuussuunnitelmat ovat merkittäviä ja hyvin konkreettisia varautumisen välineitä paikallistason näkökulmasta, ja kylien turvallisuussuunnitelmille on jo olemassa yhteen kokoava Kylämme.fi -alusta. Usein uuden toiminnan aloittamiseen keskittyvän hanketyön lisäksi tarvitaan jatkuvuutta, jota tällä valmiuslain kokonaisuudistuksella on nyt tarpeen tukea ja vahvistaa.

Niilivuo Johanna
Suomen Kylät ry